

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **M. M.**

skazanego z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 26 lutego 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 31 sierpnia 2023 r., sygn. akt II AKa 73/22,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 22 lutego 2022 r., sygn. akt II K 88/20,

**na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok
w odniesieniu do M. M., a na podstawie art. 435 k.p.k. także wobec
skazanego M. B. i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w
Rzeszowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

[J.J.]

Małgorzata Wąsek-Wiaderek Waldemar Płóciennik Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

W ramach prowadzonego przez prokuraturę postępowania przygotowawczego:

1. M. M. został oskarżony o to, że:

I. w bliżej nieustalonym okresie letnim 2019 r. w M. 1 woj. [...] wbrew przepisom ustawy, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z M. B. uprawiał konopie inne niż włókniste w ilości co najmniej 20 krzewów, która to uprawa mogła dostarczyć znacznej ilości żywicy lub ziela konopi innych niż włókniste, a następnie po ścięciu, wysuszeniu i rozdrobnieniu na susz wytworzył znaczną ilość środka odurzającego w postaci marihuany w ilości 50 gramów suszu, z czego osiągnął korzyść majątkową w kwocie 1000 zł, tj. o przestępstwo z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

II. od bliżej nieustalonego dnia lipca 2019 r. do 29 stycznia 2020 r. w M. 1 woj. [...] wbrew przepisom ustawy, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z M. B. uprawiał konopie inne niż włókniste w ilości co najmniej 19 krzewów, która to uprawa mogła dostarczyć znacznej ilości żywicy lub ziela konopi innych niż włókniste, a następnie po zerwaniu nieustalonej ilości liści i wysuszeniu wytworzył znaczną ilość środka odurzającego w postaci marihuany w ilości 117,02 grama suszu, tj. o przestępstwo z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

III. od nieustalonego bliżej dnia do 29 stycznia 2020 r. w M. 1 woj. [...] wbrew przepisom ustawy, posiadał znaczną ilość środka odurzającego w postaci marihuany w ilości 502,934 grama suszu, tj. o przestępstwo z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

2. M. B. został oskarżony o to, że:

IV. w bliżej nieustalonym okresie letnim 2019 r. w M. 1 woj. [...] wbrew przepisom ustawy, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu

z M. M. uprawiał konopie inne niż włókniste w ilości co najmniej 20 krzewów, która to uprawa mogła dostarczyć znacznej ilości żywicy lub ziela konopi innych niż włókniste, a następnie po ścięciu, wysuszeniu i rozdrobnieniu na susz wytworzył znaczną ilość środka odurzającego w postaci marihuany w ilości 50 gramów suszu, z czego osiągnął korzyść majątkową w kwocie 500 zł, tj. o przestępstwo z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

V. od bliżej nieustalonego dnia lipca 2019 r. do 29 stycznia 2020 r. w M. 1 woj. [...] wbrew przepisom ustawy, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z M. M. uprawiał konopie inne niż włókniste w ilości co najmniej 19 krzewów, która to uprawa mogła dostarczyć znacznej ilości żywicy lub ziela konopi innych niż włókniste, a następnie po zerwaniu nieustalonej ilości liści i wysuszeniu wytworzył znaczną ilość środka odurzającego w postaci marihuany w ilości 117,02 grama suszu, z czego susz o wadze 5,12 grama posiadał przy sobie oraz w miejscu zamieszkania, tj. o przestępstwo z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 22 lutego 2022 r., sygn. akt II K 88/20:

(1) uznał oskarżonego M. M. za winnego zarzuconego mu czynu opisanego w pkt I aktu oskarżenia, przy czym sformułowanie: „znaczną ilość środka odurzającego” zastąpił zwrotem „środek odurzający” oraz ustalił, że osiągnął on korzyść majątkową w kwocie 750 zł, a stanowiącego przestępstwo z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

(2) uznał oskarżonego M. M. za winnego zarzuconego mu czynu opisanego w pkt II aktu oskarżenia, przy czym ustalił, że działał on od nieustalonego dnia grudnia 2019 r. oraz wytworzył 114,555 grama marihuany, a stanowiącego przestępstwo z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

(3) przyjmując, że przestępstwa przypisane w pkt (1) i (2) popełnione zostały w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii

- (Dz.U.2020.2050 t.j.) w zw. z art. 11 § 3 k.k. i w zw. z art. 91 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 60 § 2 i § 6 pkt 1 k.k. wymierzył oskarżonemu M. M. karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej grzywny w kwocie 20 zł,
- (4) na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego M. M. przepadek równowartości korzyści osiągniętej z przestępstwa przypisanego w pkt 1. w kwocie 750 zł,
- (5) na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) orzekł wobec oskarżonego M. M. nawiązkę w wysokości 5.000 zł na rzecz Stowarzyszenia,
- (6) uznał M. M. za winnego zarzuconego mu czynu opisanego w pkt III aktu oskarżenia, a stanowiącego przestępstwo z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) i za to na podstawie powołanego przepisu wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności (pkt (7)),
- (8) na podstawie art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. i w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu M. M. karę łączną 2 lat pozbawienia wolności,
- (9) na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu M. M. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od 29 stycznia 2020 r. godz. 15:30 do 27 marca 2020 r. godz. 11:40,
- (10) uznał oskarżonego M. B. za winnego zarzuconego mu czynu opisanego w pkt IV aktu oskarżenia, przy czym sformułowanie: „znaczna ilość środka odurzającego” zastąpił zwrotem „środek odurzający” oraz ustalił, że osiągnął on korzyść majątkową w kwocie 750 zł, a stanowiącego przestępstwo z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) w zw. z art. 11 § 2 k.k.,
- (11) uznał oskarżonego M. B. za winnego zarzuconego mu czynu opisanego w pkt V aktu oskarżenia, przy czym ustalił, że działał on od nieustalonego dnia grudnia 2019 r. oraz wytworzył 114,555 grama marihuany, a posiadał przy sobie oraz w miejscu zamieszkania susz o wadze 2,655 grama, a stanowiącego przestępstwo z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

- (12) przyjmując, że przestępstwa przypisane w pkt (10) i (11) popełnione zostały w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) w zw. z art. 11 § 3 k.k. i w zw. z art. 91 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 60 § 2 i § 6 pkt 1 k.k. wymierzył oskarżonemu M. B. karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej grzywny w kwocie 20 zł,
- (13) na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego M. B. przepadek równowartości korzyści osiągniętej z przestępstwa przypisanego w pkt (10) w kwocie 750 zł,
- (14) na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) orzekł wobec oskarżonego M. B. nawiązkę w wysokości 5.000 zł na rzecz Stowarzyszenia,
- (15) na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu M. B. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od 29 stycznia 2020 r. godz. 15:00 do 13 marca 2020 r. godz. 09:50,
- (16) na podstawie art. 627 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k. obciążył oskarżonych M. M. i M. B. wydatkami związanymi ze sprawą każdego z nich oraz wymierzył każdemu z oskarżonych opłatę w kwocie 900 zł.

Apelację na niekorzyść obu oskarżonych wniósł prokurator. Zaskarżając wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia z karze, na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k., art. 438 pkt 3 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał istotny wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, że zaistniał szczególnie uzasadniony wypadek, kiedy nawet najniższa kara przewidziana za zarzucone oskarżonym przestępstwa byłaby niewspółmiernie surowa z uwagi na takie okoliczności jak uprzednia niekaralność, młody wiek oskarżonych, uzależnienie od środków odurzających, w konsekwencji czego wymierzono oskarżonym:

- M. M. za I i II czyn opisany w akcie oskarżenia, przy zastosowaniu art. 60 § 2 i § 6 pkt 1 k.k., kary w postaci 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej grzywny w kwocie 20 złotych oraz orzeczono przepadek równowartości korzyści

osiągniętej z przestępstwa przypisanego w pkt I w kwocie 750 zł i nawiązkę w wysokości 5.000 zł na rzecz Stowarzyszenia, karę 1 roku pozbawienia wolności za trzecie z zarzucanych oskarżonemu przestępstw oraz karę łączną pozbawienia wolności w wysokości 2 lat;

- M. B., za oba zarzucane mu aktem oskarżenia czyny, przy zastosowaniu art. 60 § 2 i § 6 pkt 1 k.k., kary w postaci 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej grzywny w kwocie 20 zł oraz orzeczono przepadek równowartości korzyści osiągniętej z przestępstwa przypisanego w pkt I w kwocie 750 zł i nawiązkę w wysokości 5.000 zł na rzecz Stowarzyszenia,

podczas gdy prawidłowa ocena poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych i dowiedzionych okoliczności prowadzi do stwierdzenia, że w odniesieniu do oskarżonych brak jest podstaw do zastosowania instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary z art. 60 § 2 k.k., co w konsekwencji prowadzi do stwierdzenia, iż w odniesieniu do okoliczności przedmiotowo – podmiotowych czynów przypisanych oskarżonym tj.: działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działanie ze z góry powziętym zamiarem, wspólnie i w porozumieniu, znaczny stopień społecznej szkodliwości czynów, stopień ich zawinienia oraz wzgląd na cele zapobiegawcze i wychowawcze jakie kara powinna osiągnąć w stosunku do skazanych i potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa wymierzona kara jest niewspółmiernie niska”.

Prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie z podstawy wymiaru kary przepisu art. 60 § 2 i § 6 pkt. 1 k.k. i wymierzenie oskarżonym:

a) M. M. :

- za czyn opisany w pkt I i II zaskarżonego wyroku, przy przyjęciu, że zostały popełnione w warunkach art. 91 § 1 k.k., kary 3 lat pozbawienia wolności, grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej grzywny w kwocie 20 zł oraz orzeczenie przepadku równowartości korzyści osiągniętej z przestępstwa w kwocie 750 zł i nawiązki w wysokości 5.000 zł na rzecz Stowarzyszenia,

- za czyn przypisany w pkt III zaskarżonego wyroku z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii kary roku pozbawiania wolności. Skarżący wniósł także o wymierzenie w miejsce kar jednostkowych kary łącznej 4 lat pozbawiania wolności, grzywny w wysokości 150 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej grzywny w kwocie 20 zł oraz orzeczenie przepadku równowartości korzyści osiągniętej z przestępstwa przypisanego w pkt I w kwocie 750 zł i nawiazki w wysokości 5.000 zł na rzecz Stowarzyszenia oraz zasądzenie kosztów postępowania w całości.

b) M. B. za czyn opisany w pkt IV i V zaskarżonego wyroku, przy przyjęciu, że zostały popełnione w warunkach art. 91 § 1 k.k., wymierzenie kary 3 lat pozbawiania wolności, grzywny w wysokości 150 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej grzywny w kwocie 20 zł oraz orzeczenie przepadku równowartości korzyści osiągniętej z przestępstwa przypisanego w pkt I w kwocie 750 zł i nawiazki w wysokości 5.000 zł na rzecz Stowarzyszenia oraz zasądzenie kosztów postępowania w całości.

We wniesionej na korzyść oskarżonego M. M. apelacji, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w części, tj. pkt 1 i 2, tj. w zakresie uznania oskarżonego za winnego popełnienia przestępstw z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., obrońca zarzucił „obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez uwzględnienie okoliczności przemawiających wyłącznie na niekorzyść oskarżonego i ukształtowanie przez Sąd I instancji przekonania co do winy M. M. de facto wyłącznie na wyjaśnieniach M. B., które w ocenie obrony nie sposób jest obdarzyć walorem wiarygodności z uwagi szereg ujawnionych w toku postępowania wątpliwości co do wiarygodności ww. osoby, z uwagi na zmienność depozycji i brak ich oparcia w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym, z pominięciem dowodów, które podważały przyjęcie sprawstwa oskarżonego, tj. wyjaśnień oskarżonego których analiza, w kontekście całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, pozwala na przyjęcie, iż są one wiarygodne, które przeczą temu, aby oskarżony dopuścił się zarzucanych mu aktem oskarżenia przestępstw, co w konsekwencji doprowadziło do swobodnej oceny dowodów, podjęcia tej oceny w sposób dowolny, sprzeczny z zasadami wiedzy i

doświadczenia życiowego w sposób uniemożliwiający ustalenie prawdy obiektywnej i sformułowanie w ramach tej oceny niesłusznych merytorycznie wniosków, a to błędnych ustaleń faktycznych, iż M. M. dokonał zarzucanych mu czynów, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego nie pozwala na przyjęcie jego sprawstwa.

Obrońca wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uniewinnienie M. M. od zarzucanych mu czynów z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j.) w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Po rozpoznaniu wywiedzionych apelacji, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2023 r., sygn. akt II AKa 73/22, zmienił zaskarżone orzeczenie w stosunku do oskarżonego M. M. oraz na podstawie art. 435 k.p.k. także wobec oskarżonego M. B. — w ten sposób, że:

1) w stosunku do oskarżonego M. M. :

- a) w pkt 1 - z opisu przypisanego czynu (zarzucanego w pkt I aktu oskarżenia) wyeliminował zwrot „działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej” oraz „ustala, że osiągnął korzyść majątkową w kwocie 750 zł”,
- b) w pkt 2 - z opisu przypisanego czynu (zarzucanego w pkt II aktu oskarżenia) wyeliminował: „działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”,
- c) w pkt 3 - na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazał na karę 3 lat pozbawienia wolności i karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej grzywny w kwocie 20 zł,
- d) uchylił pkt 4,
- e) w pkt 8 - wymiar kary łącznej pozbawienia wolności podwyższył do 3 lat i 6 miesięcy,
- f) w pkt 16 - uchylił orzeczenie o opłacie;

2) w stosunku do oskarżonego M. B.:

- a) w pkt 10 - z opisu przypisanego czynu (zarzucanego w pkt IV aktu oskarżenia) wyeliminował zwrot „działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej” oraz „ustala, że osiągnął korzyść majątkową w kwocie 750 zł”,

b) w pkt 11 - z opisu przypisanego czynu (zarzucanego w pkt V aktu oskarżenia) wyeliminował: „działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”,

c) uchylił pkt 13.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok w stosunku do obu oskarżonych Sąd utrzymał w mocy.

Kasację na korzyść skazanego M. M. wniósł obrońca, który zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości zarzucił:

„I. rażące naruszenie przepisów prawa, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie w całości na korzyść M. M. zarzutu podniesionego przez obrońcę skazanego w apelacji w zakresie obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez uwzględnienie okoliczności przemawiających wyłącznie na niekorzyść skazanego i ukształtowanie przez Sąd I instancji przekonania co do winy M. M. de facto wyłącznie na wyjaśnieniach M. B., które w ocenie obrony nie sposób jest obdarzyć walorem wiarygodności z uwagi szereg ujawnionych w toku postępowania wątpliwości co do wiarygodności ww. osoby, z uwagi na zmienność dyspozycji i brak ich oparcia w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym, z pominięciem dowodów, które podważały przyjęcie sprawstwa M. M., tj. wyjaśnień skazanego których analiza, w kontekście całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, pozwala na przyjęcie, iż są one wiarygodne, które przeczą temu, aby skazany dopuścił się zarzucanych mu aktem oskarżenia przestępstw, co w konsekwencji doprowadziło do swobodnej oceny dowodów, podjęcia tej oceny w sposób dowolny, sprzeczny z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego w sposób uniemożliwiający ustalenie prawdy obiektywnej i sformułowanie w ramach tej oceny niesłusznych merytorycznie wniosków, a to błędnych ustaleń faktycznych, iż M. M. dokonał zarzucanych mu czynów, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego nie pozwala na przyjęcie jego sprawstwa, który to zarzut jedynie w części zyskał akceptację Sądu Apelacyjnego w konsekwencji czego doszło do wyeliminowania tego, że skazany „działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej” przy jednoczesnym wadliwym jednak podtrzymywaniu kwalifikacji prawnej czynu skazanego z pkt 1 aktu oskarżenia jako przestępstwa z art. 53 ust. 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o

przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., a nadto wadliwym wymierzeniu kary grzywny w sytuacji braku podstawy prawnej do jej wymierzenia,

II. rażące naruszenie przepisów prawa, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez wadliwie uwzględnienie zarzutu podniesionego przez Prokuratora w apelacji dotyczącego błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, mającego wpływ na jego treść, polegającego na niezasadnym przyjęciu, że zaistniał szczególnie uzasadniony wypadek, kiedy nawet najniższa kara przewidziana za zarzucane oskarżonym M. M. przestępstwa byłaby niewspółmierne surowa z uwagi na takie okoliczności, jak: uprzednia niekaralność, młody wiek, uzależnienie od środków odurzających i tym samym rażącej niewspółmierności kary wymierzonej skazanemu za poszczególne przypisane mu przestępstwa, i w konsekwencji zwiększenie wobec skazanego orzeczonej kary pozbawienia wolności”.

Obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Pismem datowanym na dzień 2 stycznia 2025 r., obrońca podtrzymał w całości zawarty w kasacji wniosek o wstrzymanie wykonania w stosunku do skazanego wyroku do czasu rozpoznania kasacji, podnosząc nowe okoliczności, które ujawniły się po wydaniu prawomocnego wyroku, a które, w jego ocenie, mają istotne znaczenie dla wydania prawidłowego rozstrzygnięcia. Jednocześnie obrońca podniósł zarzut bezzwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wskazując, iż na etapie postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny w Rzeszowie był nienależycie obsadzony, albowiem w jego składzie zasiadał sędzia X. Y., powołany na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesienie przez obrońcę skazanego M. M. kasacji skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie. Podstawą do wydania orzeczenia kasatoryjnego było zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, które musi być brane pod uwagę z urzędu, stosownie do przepisu art. 536 k.p.k. W rozważanej sprawie istnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależnej obsady sądu wiąże się z udziałem w składzie orzekającym w postępowaniu odwoławczym sędziego Sądu Apelacyjnego X. Y.. Oznacza to, że odnoszenie się na obecnym etapie postępowania do pozostałych zarzutów kasacyjnych, podnoszonych przez obrońcę skazanego, jest zbędne.

Niejednokrotnie już Sąd Najwyższy wyrażał stanowisko, iż z samego faktu, że w składzie orzekającym zasiada sędzia sądu powszechnego powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) nie wynika jeszcze wadliwość wydanego przez ten sąd orzeczenia. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela to stanowisko. W uchwale trzech połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), Sąd Najwyższy podkreślił, iż „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Składowi orzekającemu znany jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (por. m.in.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2002, z. 6, poz. 22),

jednak wyrok ten nie uzyskał mocy powszechnie obowiązującego orzeczenia i co oczywiste, nie mógł uchylić uchwały trzech połączonych Izb SN, ani przesądzić o jej obowiązywaniu. Stanowić może jedynie wyraz określonego i niewiążącego poglądu prawnego tego organu (Trybunału Konstytucyjnego) (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; por. także m.in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21).

Sąd Najwyższy potwierdził pogląd przedstawiony w uchwale trzech połączonych Izb w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, I KZP 2/22, z dnia 2 czerwca 2022 r., jednocześnie podnosząc, że „brak podstaw do przyjęcia a *priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach”. Sąd Najwyższy uznał także, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1 a „w wyniku zmian ustawowych, dokonanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, organ ten przestał spełniać cechy organu konstytucyjnego, co uchyliło domniemanie spełnienia przez osoby powołane przez Prezydenta RP z rekomendacji takiej Krajowej Rady Sądownictwa na stanowisko sędziego kryteriów niezawisłości i bezstronności. Bezpośrednie uzależnienie od władzy politycznej decyzji podejmowanych w procedurze nominacji sędziowskich, uzasadniło przekonanie, że o nominacjach tych mogą decydować względy pozamerytoryczne” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2022 r., II KK 206/21). Powyższe oznacza, że brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym

procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto*.

Przeprowadzając test niezależności i bezstronności sądu w kontekście ewentualnego zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., należy mieć na względzie stopniowalność kryteriów doboru do sądów różnego rzędu, gdyż surowsze są wymagania w stosunku do sędziów ubiegających się o awans do sądów, które znajdują się wyżej w strukturze sądownictwa. To zaś przesądza o konieczności oceny w ramach testu niezawisłości konkretnego sędziego okoliczności takich jak np.: równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów, to, czy kandydat w ogóle miał kontrkandydata do awansu, czy też był jedyną osobą, która wzięła udział w danym konkursie.

O wadliwości obsady sądu w przypadku, w którym w jego skład wchodzi sędzia powołany w wadliwym procesie nominacyjnym, może przesądzić ponadto fakt uzyskania nominacji na stanowiska funkcyjne pozostające w dyskrejonalnej kompetencji władzy politycznej, udział w pracach gremiów powiązanych z władzą polityczną, wykonywanie określonych zadań lub funkcji na podstawie arbitralnych decyzji władzy politycznej, co obejmuje również tzw. delegacje ministerialne, dodatkowe zatrudnienie w jednostkach bezpośrednio podporządkowanych władzy politycznej, charakter sprawy, do której rozstrzygnięcia ukształtowano dany skład sądu, a także działalność publiczna i wypowiedzi danego sędziego, wykraczająca poza gwarantowane przez Konstytucję ramy udziału w debacie publicznej, a wskazująca na zaangażowanie w realizację określonych celów politycznych władzy wykonawczej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/21, czy z dnia 30 maja 2023 r., II KK 23/22).

Sąd Najwyższy kilkakrotnie już przeprowadzał test niezależności i bezstronności sądu stwierdzając, że sąd orzekający z udziałem sędziego X. Y. był *in concreto* sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taki

pogląd został wyrażony w wyrokach: z dnia 8 maja 2024 r., III KK 52/24; z dnia 19 czerwca 2024 r., III KK 189/24; z dnia 23 października 2024 r., III KK 251/24; z dnia 4 listopada 2024 r., III KK 470/24; z dnia 13 listopada 2024 r., III KK 422/24; z dnia 11 grudnia 2024 r., III KK 241/24; z dnia 17 grudnia 2024 r., III KK 557/24; z dnia 18 grudnia 2024 r., III KK 561/25, czy z dnia 17 stycznia 2025 r., III KK 573/24. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela wywody przedstawione w wymienionych sprawach.

Odwołując się do ustaleń w nich dokonanych, dotyczących osoby sędziego X. Y., zwrócić należy uwagę na następujące okoliczności.

Postanowieniem Prezydenta RP z dnia 21 maja 2008 r. został on powołany na urząd sędziego Sądu Rejonowego w Dębicy, gdzie z dniem 13 lutego 2018 r. został powołany na stanowisko Prezesa tego Sądu. Z dniem 1 marca 2020 r. został delegowany przez Ministra Sprawiedliwości do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie – powierzone mu obowiązki pełnił w II Wydziale Karnym tego Sądu.

Jak ustalił SN w sprawie III KK 52/24: „Na jedno wolne stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie, ogłoszone w Monitorze Polskim z 2020 r. pod poz. 787, zgłosili się X. Y. – sędzia Sądu Rejonowego w Dębicy oraz P. S. – radca prawny. Zespół KRS bezwzględną większością głosów przyjął stanowisko w sprawie braku rekomendacji dla X. Y. i P. S. na jedno stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie (M.P. z 2020 r., poz. 787). W uzasadnieniu podano, że obaj kandydaci spełniają formalne wymagania do pełnienia urzędu na tym stanowisku, jednak ich poziom wiedzy prawniczej i doświadczenia orzeczniczego jest zbyt niski, aby zespół mógł rekomendować któregokolwiek z nich. Pomimo tego, Rada postanowiła przedstawić Prezydentowi RP wniosek o powołanie sędziego X. Y. na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie. W nader lakonicznym uzasadnieniu za powołaniem sędziego sądu rejonowego wprost do sądu apelacyjnego trudno odnaleźć pogłębioną refleksję nad walorami kandydata, które przemawiałyby za tak atypowym awansem. Rada wskazała jedynie, że „Pan X. Y. legitymuje się ponad siedemnastoletnim doświadczeniem orzeczniczym na stanowisku asesora sądowego i sędziego sądu rejonowego. Posiada także, z racji delegowania do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie,

doświadczenie w orzekaniu w sprawach skomplikowanych, wymagających dogłębnej wiedzy prawniczej. Jego praca orzecznicza w II Wydziale Karnym Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie spotkała się z pozytywną oceną Przewodniczącego tego Wydziału, której towarzyszy wysoka ocena wyrażona przez Kolegium Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2024 r.).

X. Y. podpisywał listy poparcia kandydatów do nowej KRS, udzielając go m.in. sędziom Rafałowi Puchalskiemu czy Łukaszowi Piebiakowi, w czasie gdy publicznie dostępne były informacje o jego udziale tego ostatniego w tzw. „aferze hejterskiej”.

Powyższe okoliczności dotyczące ścieżki awansu i jej przyśpieszenia po 2017 r., przesądzają o wniosku o braku spełnienia standardu niezależności i niezawisłości przez sąd, w składzie którego orzekał sędzia X. Y. zwłaszcza, że sędziemu temu były zapewne znane stanowiska Sądu Najwyższego i międzynarodowych trybunałów związane ze statusem Krajowej Rady Sądownictwa po 2018 r. i wynikających z tego konsekwencji.

Zaistnienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci nienależycie obsadzonego sądu na etapie postępowania odwoławczego skutkuje uchynieniem zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie wobec M. M., a na podstawie art. 435 k.p.k. także wobec skazanego M. B. i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania temu w postępowaniu odwoławczym. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd odwoławczy powinien mieć na uwadze, by orzekać w składzie gwarantującym stronom prawo do bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

r.g.

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Waldemar Płóciennik

Eugeniusz Wildowicz